

בפעם הראשונה שירטט יצחק רבין מפה

ברורה - ועליה מטיילות הפרות הקדושות

סוף-סוף: תופה

כוחות צה"ל ברחבי המודבר. די היה אילו הסתפק רבין בקביעה שישראל מוכנה עקרונית להחזיר את כל סיני לריבונות מצרית. עם שינויי-גבול קטן גים ומוסכמים, בתנאי שהשטח כולו יפורז וכי יכוננו בו סידורי-ביטחון יעילים. כל דבר נוסף עלול לסגור את הדלת, מבחינה פסיכולוגית ופוליטית כזו.

אך המיכשול העיקרי לשלום בין ישראל ומצרים אינו טמון בחלק זה של תוכנית רבין. בגיזרה המצרית, נוקט רבין עמדה זהירה ומתונה יחסית. החלקים האחרים של התוכנית הם השוליים כל אפשרות מן ה"מצרים לקבלה אף ככסים לדיון.

גיזרה הסורית, מצויר רבין תמונה שאינה שונה בעיקרה מזו שצייר ב"גיזרה המצרית. עיקריה:

- 1. לא נוכל, גם בחוזה שזום, לרדת מהרמה.
2. אין הכרח בהיצמדות ישראל לקו הנוכחי.
3. ניתן לשלב שינויי-ריבונות ופריסת כוחות צה"ל לתקופה ממו"שכת.

עולה מן הדברים כי רבין מחלק גם את רמת-הגולן, הכבושה עתה בידי ישראל, לשלושה חלקים: (1) שטח שיחזור ל"סוריה, בעיקבות "איי-ההצמדות לקו ה"נוכחי". (2) שטח שיסופח לישראל, במיס"גרת, "שינויי ריבונות". (3) שטח שיחזור למינהל סורי ולריבונות סורית, אך שכוחות צה"ל יישארו "פרוסים" בו.

בהשוואה לדיבורים הפרועים השגורים בפני העסקנים, וגם בפני רבין עצמו, לגבי רמת-הגולן, זוהי תוכנית זהירה. היא רומזת על פירוקם של כמה מן התנחלויות. מאחר שרבין אינו מפרט את קווי-התחום המוצעים על-ידי, אין לדעת למה הוא מתכוון. מאחרי הניסוח הזהיר יכול להסתתר הרצון לספח את מרבית הגולן, ולהסכים רק לשינויים קטנים בקו הנוכחי. מאידך, ייתכן גם שרבין רוצה לספח רק את קריה-הכרם הראשון, ולהשאיר את צה"ל במרבית השטח במיתקנים צבאיים, באזור שיחזור לריבונות סורית. הקמת עיר חדשה בגולן מחוקת את ההשערה הראשונה.

כך או כך, אין להניח כי הסורים יקבלו תוכנית זו אף ככסים ל"וויכוח. האזון הסורית רגישה כי מיוחד לענייני כבוד לאומי. השי"ארת מרבית שטח הגולן תחת כי"בוש ישראל, "לתקופה ממושכת", תיראה לסורים ככניעה מכישה.

גדמה שגם בגיזרה זו יכול וצריך היה רבין להסתפק בקביעה שישראל מוכנה עקרונית להחזיר את הגולן לריבונות סורית, עם שינויי-גבול קלי-ערך שיוסכמו הדדית, ותוך קביעת סידורי-ביטחון מרחי"קיים-לכת העשויים לכלול מיתקנים זמניים של צה"ל, יחידות ישראליות-סוריות מעור"בות, ו/או כוחות בינלאומיים.

הצילום עושים את המוסיקה, כיוחוד ביחסים בין עמים. אוזנו של רבין רחוקה עדיין מלקלוט את הדקויות של סימפוניית השלום.

המוקש העיקרי, ההרסני והקטלני בדרך לשלום אינו במיגור המצרי ולא במיגור הסורי. אפילו היה רבין משנה את ניסוחיו בשתי הגזרות האלה, או מפרש את ניסוחיו בצורה שתעניק להם תוכן אחר, לא היה הדבר עורר במאומה.

שום שלום לא ייתכן - ואילו נחתם, לא היה מחזיק מעמד - ללא פירוק המוקש הפלסטיני. מולו עומד רבין חסרי-אונים.

ניכר שהוא השתדל למתן את העמדות כלפי המצרים, ואף כלפי הסורים. אולם בגיזרה העיקרית הוא נוקט עמדה פציפית. (המשך בעמוד 26)

כן הוא פוחד מפני דעת-הקהל שטופת-מוח.

מכל לקחי מלחמת יום-הכיפורים, הזקק הנוקב והחד-משמעי ביותר הוא שאין שום ערך צבאי שהוא לשארם-אלי-שייד. לערבים קל הרבה יותר לחנוק את אילת בכאכאי-מנרב. לא נוכחות חילי-מצב ישראלי כשארם, ולא כל שכן הקמת שיכונים מכווערים בה, יבי"טוחו את דרך-הים לאילת אלא ה"מצב הבינלאומי, השפעת השאח הפרסי והאיום הישראלי על תעלת-סואץ.

פיתחת-רפיה ואיזורים אחי"רים בצפון סיני יסופחו לישראל.

כל זה נוסח במילים זהירות, כדי לאפשר מיקוח - הן מבחינת הגבולות המדוייקים, הן מבחינת אופי השליטה הצבאית. אך ה"תמונה ברורה.

אם התנאים האלה יכולים להתקבל על דעת המצרים, ככסים לוויכוח רציני? האם הם חיוניים לאינטרסים של ישראל?

ייתכן שניתן להשיג שינויי-גבול קלים בגבול המצרי - אם כי הדבר סותר את ההצהרות החגיגיות של מנהיגי מצרים.

נה בא היום הגדול. היום ההיסטורי שהתפללנו לבואו, כמו לבוא המשיח. ראש ממשלת-ישראל שירטט מפות והציג תוכנית לשלום כולל.

כדי לפתוח בוויכוח לאומי ולהביא להכרעה ממלכתית. הוא גם לא הציג אותה לעיני העולם הערבי, כדי להעמידו על השינוי שחל בגישת ישראל. הוא השמיע אותה באוזני הנשיא פורד. ללמדנו שאותו יש לשכנע, ועימו צריכים לעשות שלום.

אבל אחרי מעשה, מצא יצחק רבין לנכון לספר על כך גם לנו. בממשלה, לא בכנסת. אלא בראיון בעיתון מערבי. כל זה קצת מוזר, כשמדובר ב"מעשה כה היסטורי. אולם אדינא נסתכל בקנקן, אלא כמה שיש בו. תוכנית-שלום, כדי להיות ראוייה לשמה, צריכה לספק שני צרכים:

ראשית, עליה להבטיח את האינטרס ה"לאומי - את שלומה של ישראל, ביטחונה, שיגשוגה והתפתחותה.

שנית, עליה להתקבל על דעת הצד שעימו רוצים להגיע לשלום - אם לא בכל פרטיה, הרי לפחות בקוויה הכלליים, ככסים לוויכוח.

האם תוכנית-השלום של רבין עונה על שתי דרישות אלה?

גיזרה המצרית קובע רבין שלושה יסודות:

- 1. "נוכחות ושליטה בשארם-אדי שייך, וכן רצף יבשתי ישראלי ל"שארם".
2. "יש הכרח שיחזרו שינויים בגבול הבינלאומי בין ארץ-ישראל ומצרים".

"אין הכרח שכל השינויים הדלו יהיו כגורר של שינויי ריבונות בין ישראל ומצרים. ניתן לשלב שינויי ריבונות יחד עם פריסת כוחות של צה"ל לתקופות ארו"כות".

ניתוח המילים הזהירות האלה מתווה מסה של סיני, שתהיה מחולקת לשלושה איזורים: (1) איזור שיסופח לישראל, ויעבור לריבונות ישראלית מלאה. (2) אי"זור שיחזור לריבונות מצרית מלאה. (3) איזור-ביניים, שיחזור לריבונות מצרית, מ"בחינה מדינית ומינהלית, אך שיהיה מוח"זק בידי צה"ל מבחינה צבאית.

מה יהיו קווי-התחום בין שלושה איזור"רים אלה? רבין לא מסר אותם בראיון העיתונאי. ייתכן שהתווח אותם על המפה, בדיון עם פורד.

לפי הניסוח הזהיר, ברור כי רבין מוכן לצרף את שארם-אלי-שייד וחוף מיפרץ-אילת לאיזור השני. נוכחות ושליטה" אין פירושה "ריבונות". נוכחות ושליטה יכולות להיות צבאיות גרידא.

לעומת זאת, נראה כי בדברו על "שי"נויים בגבול הבינלאומי" (הגבול בין מצ"ריים וארץ-ישראל, שנקבע בראשית המאה על-ידי הלורד קיצ'נר, ושהיה גבול המנדט הבריטי) הכוונה היא בעיקר לפיתחת רפיח ולעיר ימית. שאותן מתכוון רבין לספח לישראל עצמה, בהתאם למיטמך גלילי. ההצעה היא, איסוף, כלהלן:

- 1. דרום-סיני, יחד עם המעבריים ושדות-הנפט, יחזור לריבונות מצ"ריה ולשליטת מצרית מלאה.
2. מרכז סיני, יחד עם שארם-אדי-שייד וחוף מיפרץ-אילת, ייש"אר בידי צה"ל, אך יחזור למינהל אזרחי מצרי ולריבונות מצרית.

פורד ורבין: הלכו שניים יחדו ולא נועדו

אין כל צורך ב"נוכחות ושליטה" ב"שארם. רצוי שיהיה בה כוח בינלאומי, או כוח ישראלי-מצרי, או ערובה ממשית אחרת. כדי למונע מעשה פזיז נוסח מאי 1967. החוקת רצועת-החוף חשובה עוד פחות, והיא דרושה עתה רק מפני שזוהי בלב המצרים, הפכה שארם-אלי-שייד סמל של כבוד ויוקרה. משום כך אין סיכוי ש"תביעת רבין תתקבל.

הוא הדין לגבי "פריסת כוחות צה"ל" במרכז סיני. איני בטוח שזה דרוש, ואיני סבור אפילו שזה רצוי מבחינה צבאית. נדמה לי שמיילב המזחות הצב"איים יפכימו עימי שמבחינה איסי"טראטגית וטאקטית כאחת עדיפה הפיכת סיני לשטח-הפקר ריק ו"מפורז בין הצבאות על פני פריסת

שלא יותרו אף על שעל אחד של אדמה. הדבר מוטל כספק. אך אם כן, בוודאי אין זה מן החכמה להכריז בקווי-קולות על הדרושה לשינויי"גבול ניכרים.

קביעת עובדות-מוגמרות בפיתחת-רפיה ובעיר ימית לא יקדמו הסכם זה, אלא להיפך. אנוואר אל-סאדאת הכריז שהחליט לצאת למלחמת יום-הכיפורים אחרי שנודע לו על קבלת מיסמך-גלילי בישראל. תוכ"ב ניתר-בין יכולה להתפרש כאישרור מחדש של מיסמך-גלילי. נקודה זו לבדה יכולה לפסול את התוכנית כולה בעיני מצרים. ההתקשות בעניין שארם-אלי-שייד נ"ר אית מוורה שבעתיים. "אופירה" הפכה פרה קדושה. שיגעון משותף של גולדה מאיר, מנחם בגין ושולמית אלוני. קשה להבין מדוע חזרו על כך יצחק רבין, אלא אם